

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 109:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. v. Andel, Solo; Dr R. E. v. Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogen-dijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Middelburg; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. v. Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Kantens; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkemaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkemaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Kloosterburen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswert; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wolvega; D. Stroom, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Het wezen der meerdere kerkelijke vergaderingen volgens Voetius, I. — Uit de Schrift: Paaschkracht over Christus' broeder in den bloede, II. (1 Kor. 15:7a). — Kerkelijk Leven: Ongewenschte „nabetrachtungen“. Deputaten tot oefening van het verband met de Vrije Universiteit, III. (Slot.) Drachten. „Men“ is tegen alle gevoel! I. De ritterlijke kunst van het boogschieten in Japan, IV. — Even Parkeeren; God, Die ons gelooven doet! — Pop-Wet, Schetsen; De Joodsche Staat, II. — Literatuur en Kunst: Een stap terug. — Opvoeding en Onderwijs: „Sociale voorzieningen in en voor de school“. — Uit de Buitenlandsche Kerken: Gereformeerden in de Oekraïne. — Perschoonw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Het wezen der meerdere kerkelijke vergaderingen volgens Voetius.

I.

De vraag naar het recht van de meerdere kerkelijke vergaderingen tot het afzetten van kerkeraadsleden en geheele kerkeraden, en om te doen „wat des kerkeraads is“, kan niet beslist worden met enkele verwijzing naar een of ander vroeger antecedent, d.i. naar eene of andere daad, in het verleden door onze Vaders op kerkelijk gebied verricht. Vooreerst is niet het doen der Vaders de grondslag van ons kerkverband, doch de Kerkorde, zooals ook H. A. in het jongste nummer van de „Leeuwarder Kerkbode“ aanwees.¹⁾ En deze Kerkorde weet van zulk doen niet. Vgl. artt. 79 en 85 (nieuwe nummering).

Maar voorts is het doen der Vaders in zichzelf niet normatief. Dat moet eerst zelf getoetst worden aan de Heilige Schrift en te dezer zake ook aan de rechte beginselen van het Gereformeerde kerkrecht, vóór we dat ten maatstaf van verder kerkelijk handelen stellen kunnen. Wie zou al het doen onzer Vaders op kerkelijk gebied zonder nadere keur voor zijne rekening willen nemen? De kerk is des Heeren. En daarom komt het bij al het kerkelijk doen aan op gehoorzaamheid aan, en overeenstemming met, het Woord des Heeren, de Heilige Schrift, en op overeenstemming met de op juiste of zuivere wijze uit dat Woord afgeleide beginselen.

Zelfs zijn we ook niet gereed, met hetgeen onze Vaders wel eens hier of daar geschreven en beoogd hebben, b.v. Voetius of Apollonius. Zij kortheidshalve ten aanzien van deze twee verwezen naar wat Dr J. van Lonkhuyzen schrijft in zijn artikel: „Dr M. Bouwmans Dissertatie nader getoetst“, in het „Geref. Theol. Tijdschrift“ van Nov. en Dec. 1937, blz. 523 v.v., 599 v.v., 605 v. Zoo schrijft Voetius, nadat hij over de kerkelijke vergaderingen en correspondenties gehandeld heeft, en nu de tegenstanders daarvan te woord wil slaan, dat hem eerst enkele dingen door die tegenstanders toegegeven moeten worden. Als vierde concessie aan hem stelt hij dan: dat het beter is, dat in geval van noodzaak, bij een in verwarring zijnden toestand eener kerk, als schisma's wonden, of oligarchische of ochlocratische partij-schappen, door het bestuur en de autoriteit van naburige kerken die tot den gemeenschappelijke brand komen aanloopen, eenige kerk (d.w.z. iets van eene kerk) blijve, dan dat zij geheel en al te gronde ga (In casu necessitatis, et turbato Ecclesiae statu, saevientibus scismatis, factionibus oligarchicis, ochlocraticis, etc. melius esse, ut directione et autoritate Ecclesiarum vicinarum ad commune incendium accurantium aliqua maneat Ecclesia, quam ut funditus pereat, Pol. Eccles., P III, L. 1, Tract. III, Cap. II, in de editie van Dr F. L. Rutgers (waarnaar in het vervolg zonder

nadere opgave van vindplaats bij Voetius verwezen wordt), p. 257. Daar stelt Voetius dus het nuttigheids-element tot maatstaf van handelen: dat het beter is, melius esse. Doch met dien maatstaf hebben de Joden den Heere Christus aan het kruis gebracht: Gij verstaat niets, en gij overlegt niet, dat het ons nut is, dat één mensch sterve voor het volk, en het geheele volk niet verloren ga... Van dien dag dan af raadslaagden zij te zamen, dat zij Hem dooden zouden, Joh. 11:49—50, 53. Het klinkt wel mooi: het is beter. Naar hun inzien hadden de Joodsche raadsleden gelijk. Er scheen voor Cajaphas' woord veel te zeggen. Maar hij heeft met zijn nuttigheidsargument juist den ondergang van het Joodsche volk bewerkt. De mensch moet niet Voorzienigheid gaan spelen. Hij kan in de toekomst niet zien, om daaruit af te leiden, wat beter zal zijn. Maar hij heeft zich slechts te houden aan wat God gebiedt in Zijn Woord, aan wat recht en waar is, en dan de uitkomst voor Gods rekening te laten. Ook in het kerkelijke komt het maar alleen aan op wat God heeft verordend of geboden in Zijn Woord, en dus op hetgeen waartoe Hij recht geeft en roept. Het is ten aanzien van de quaestie van het recht van meerdere kerkelijke vergaderingen om kerkeraadsleden en kerkeraden te schorsen en af te zetten, de vraag, wat het wezen van die meerdere vergaderingen is, of het besturen, hogere besturen, zijn, of niet, en wat de kerken in hare Kerkorde als grondslag van kerkverband hebben afgesproken en vastgelegd, en of de gewone ambten plaatselijk zijn, dan wel universeel, ook geldend in, en te erkennen door, andere kerken, d.i. kerken op andere plaatsen, n.l. niet alleen de dienaren des Woords, maar ook de ouderlingen.

Dr M. Bouwman haalt in „De Bazuin“ van 22 April j.l. ook Van Hoornbeek met een nuttigheidsredeneering aan. Deze handelt dan over het geval, dat eene kerk geene ambtsdragers heeft. En hij schrijft dan: „In die omstandigheden oefent een ander in die kerk, op bevel der synode, alle macht uit, die noodig is om tijdelijk... in die kerk te leeren en haar te regeren. Dat is ongetwijfeld beter dan dat een kerk van regeerders verstoken is...“ Doch hij breidt dit vervolgens ook tot andere gevallen uit en schrijft een paar regels verder: „stel het geval dat een kerk de regeering van en de zorg voor zich zelf verwaarloost en veracht. Want indien de kerk zelf dit (n.l. de synodale hulp) vordert, is het antwoord gereed dat het geschiedt op mandaat der kerk en niet der synode. Wij stellen echter het geval, dat de synode dit beveelt, niet de kerk, en het toch voor de kerk nuttig en noodzakelijk is, wil zij niet geheel en al ten onder gaan; en het is niet slechts haar taak, maar evenzeer die van het geheele lichaam, dat waken moet tegen letsel der afzonderlijke leden, om daarvoor zorg te dragen“.

We zien, ook Van Hoornbeek stelt tot grond van zulk ongevraagd ingrijpen wat „nuttig en noodzakelijk“ is, n.l. in de oogen van wie aldus ingrijpen. En de rechtsquaestie laat hij rusten. Maar door wat hij op het laatst zegt, stelt hij feitelijk, hoewel het niet met evenzovele woorden duidelijk uitsprekend, dat alle ambtsdragers der andere kerken, en eigenlijk alle leden, recht hebben tot zoodanig ingrijpen.

Nu beweert Dr M. Bouwman daarna wel, dat aldus toch de zelfstandigheid der plaatselijke kerk gehandhaafd blijft. „Want vooreerst hebben de meerdere vergaderingen dit recht alleen onder bepaalde omstandigheden, voornamelijk in geval van een plaats geen kerkeraad is, en in de gevallen van onmacht en wanbestuur. Bovendien is het altijd een tijdelijke maatregel“. Maar dit is weinig anders, dan een doekje voor het bloeden. Er is toch slechts één van twee: de meerdere vergaderingen hebben in zich het recht tot zulk ingrijpen,

O, die felheid!

Men komt op tegen uwe felheid, ook op kerkelijk gebied. Zelfs Amsterdamsche vrienden, waarvan ik dit vroeger niet zou vermoed hebben, schijnen thans terug te denken voor uwe Entschiedenheit. De zaak wordt voorgesteld als persoonlijke kwestie van Kuyper en Groen van Prinsterer, de mannen van Alles of niets, tegen de bezadigden in den lande, wier liefderijke bedachtzaamheid met onse onverdraagzame en onverdraaglijke onstuimigheid contrasteert.

Groen aan Kuyper, 30 Oct. 1871.
Briefwisseling enz., pag. 168.

of zij hebben dat niet. Zoo zij dat hebben in bepaalde omstandigheden, dan bezitten zij het. Moge het dan al zijn, dat zij het niet immer, en maar zelden, behoeven uit te oefenen, zij hebben het dan altoos. En dan zijn de plaatselijke kerken aan haar onderworpen, aan haar oppertoezicht en opperbestuur, en aan haar ingrijpen, wanneer die meerdere vergaderingen het „nuttig en noodzakelijk“ oordeelen, en vinden, dat het beter is. En de zelfstandigheid der plaatselijke kerken bestaat dan rechteens niet. Al moge aan deze dan in de praktijk, om nuttigheidsredenen, wel zelfstandigheid gelaten worden, dat is dan geene zaak van recht, omdat die zelfstandigheid het recht der plaatselijke kerken is, doch slechts van vrijlating, verleenning door die meerdere vergaderingen. Het recht der meerdere kerkelijke vergaderingen steunt dan niet op de plaatselijke kerken, zooals het Gereformeerde kerkrecht leert, en klimt dan niet van deze op naar de meerdere vergaderingen, doch daalt dan van deze laatste af op de plaatselijke kerken. We hebben dan de hiërarchie, het opperbestuur, met haren slappen tengel, die dan ook wordt geoeffend. Het karakter of wezen van classisvergadering en synode is dan bestuurscollege, organisatie van hiërarchie. En de zelfstandigheid der plaatselijke kerken bestaat dan in rechten niet, al moge zij in feite veelszins worden toegestaan door classis en synode. Het „onder bepaalde omstandigheden“ laat slechts den weg open voor allerlei willekeur.

We moeten bij de bespreking van de vraag naar het schorsings- en afzettingsrecht der meerdere vergaderingen weg van de antecedentenargumentatie en nuttigheidsredeneeringen, om haar van uit de rechte beginselen te beantwoorden. Wat is naar Gereformeerd kerkrecht het wezen der meerdere vergaderingen? Laat ons daartoe hier nagaan, hoe Voetius dat doorgeeft.

S. GREIJLDANUS.

UIT DE SCHRIFT

Paaschkracht over Christus' broeder in den bloede. II.

Daarna is Hij gezien van Jakobus...
1 Korinthe 15:7a.

Gezien door Jakobus, Jezus' broeder naar het vleesch.

Welke bijzondere betekenis heeft deze verschijning gehad? Een betekenis, alleen voor Jakobus? Neen, neen, voor heel de Kerk des Heeren!

Dat willen wij nu nader zien.

...

De openbaring van Christus' Paaschkracht over Jakobus heeft een heerlijke vrucht gehad.

De mogelijkheid is groot, dat, doordat de krachtigste van Jezus' broeders in den bloede Hem als den Christus der Schriften heeft leeren zien, ook diens andere broeders door Jakobus overtuigd

1) Zie „Perschoonw“. Redactie.

zijn geworden, en zich van hun Oudsten Broeder hebben laten grijpen.

Bovendien: welk een betekenis-volle plaats heeft juist Jakobus, de broeder des Heeren, ingenomen in de jonge Christelijke Kerk, vooral in de gemeente van Jeruzalem — noemt Paulus hem niet in zijn brief aan de Galatiërs, met Cephas en Johannes, een der pilaren van de gemeente des Heeren?

Maar de rijkste vrucht dezer verschijning mogen we zien in den zendbrief, welken Jakobus geschreven heeft — dien prachtige brief met zijn praktischen inslag!

Het blijkt uit dien brief, dat hij is geweest een man van stoer doorzetten, als hij zich eenmaal ergens aan geeft!

Hoe openbaart de levende Christus Zich in Zijn broeder-naar-het-vleesch met al de krachten Zijner opstanding!

„Die den wil Mijns Vaders doet, die is Mijn moeder, broeder, zuster!” — ja, dat heeft Jakobus nu wel heel goed begrepen.

Heel de brief is er immers op gericht, de jonge Christenen uit de Joden, aan wie hij geadresseerd is, er op te wijzen, dat ze de geboden Gods moeten onderhouden — dat ze niet moeten twijfelen, maar van God wijsheid en volharding begeren te midden van verzoeken — dat ze een waarachtig-Christelijk leven moeten leiden, een leven, hetwelk de kracht van Christus' opstanding kent — dat ze niet slechts hoorders, doch daders des Woords moeten zijn.

Heel de brief ademt één frissche, levende, praktische boodschap:

„Niet een iegelijk, die zegt, „Heere, Heere!”, maar die daar DOET den wil Mijns Vaders, Die in de hemelen is!”

Is dat niet rijk?

Gaal achter die sobere mededeeling: „en is van Jakobus gezien”, nu niet het licht der veelvuldige wijsheid van den Opgestane gloeien?

Dat zulk een man omgezet is tot een dienst-knecht van den Levensvorst! de vleeschelijke broeder, eerst zoo kritisch het werk van zijn broer Jozua veroordeelend, nu een geestelijke slaaf (zie 't begin: „Jakobus, een dienstknecht (slaaf) van God en den Heere Jezus Christus...”), een slaaf, die in aanbidding en ootmoed heel zijn hart, gansch zijn leven, al zijn talenten aan den dienst van zijn Zaligmaker, DEN Jozua, toewijdt!

En dat nu de Heilige Geest hem gebruikt om ons te leeren!

Om ons tot praktisch Christendom aan te sporen.

Om ons op te wekken, menschen-van-de-DAAD te zijn.

Menschen-van-de-DAAD — dat worden onwilligen, die zich van Christus laten grijpen. Hem leeren kennen en de kracht Zijner opstanding... onwilligen, wier hartelust het wordt, den wil van Jezus' hemelschen Vader te doen!

Ja, in daders des Woords vindt Christus gestalte — Hij, Die DE Dienstknecht wilde zijn, hoewel Hij de Vorst was.

Christus vernieuwt zulke zondaars naar Zijn evenbeeld, want alles is voor hen volbracht, en Hij schenkt hun niet alleen gerechtigheid, maar ook heiligheid — niet alleen geloof, doch ook werken — niet slechts het hooren, maar ook het dóen!

Zóó is nu onze Levensvorst — en zóó is Zijn Paaschkracht.

Zóó maakt Hij het leven der Zijnen tot één heilige Paaschvreugde, één opstandingsleven:

daders des Woords te zijn — leesbare brieven van Christus.

Menschen, zondaars — wat is 'theerlijk, een broeder of zuster of moeder van Christus te wezen — tot Zijn groot gezin te mogen behooren — te dóen den wil van Zijn hemelschen Vader, door Zijn offer- en zegegang ook de onze!

En dan nóg die zegenende hand van den Verrezenen, nu als Heere der heerlijkheid in den hemel troonende —

die hand uitgestrekt boven ons hoofd — en die stem uit de heerlijkheid, vol beloften van een schat van zegeningen:

„Zalig zijn zij, die het Woord hooren en hetzelfde bewaren!”

Zalig....

Jakobus, wat is het rijk, zóó van uw familie te mogen zijn.

J. SMELIK.

KERKELUK LEVEN

Ongewenschte „nabetrachten”.

In de pers wagen enkelen zich aan „nabetrachten” over de vergaderingen der voortgezette generale synode. Hier en daar wordt dan de indruk gewekt, alsof daarbij een verblijdend „resultaat” bereikt is; er is immers gesproken van „eenstemmigheid”, en van blijdschap daarover. Deze indruk wordt dan door sommigen dermate versterkt, dat een enkele zich verwonderd afvraagt, hoe het dan toch mogelijk is, dat weer van andere zijde de vermaning werd beluisterd, ernstig te rekenen met de mogelijkheid van voortgezette strijd. Een enkele schrijver zelfs is reeds over het stadium der „verwondering” heengekomen, om bij dat der klacht, zoo niet der aanklacht aan te landen.

Wij voor ons zullen ons niet verliezen in contra-nabetrachten, noch ook allerlei geruchten weerspreken.

Wanneer zij, die geruchten verspreiden daarin slechts volledig zijn, dan hebben zekere betreurenswaardige hiaten, die in de kennis van het feitenmateriaal aanwezig zijn, hun noodzakelijke opvulling kunnen verkrijgen.

Slechts willen we verzoeken, niets meer te lezen in wat over die „eenstemmigheid” bericht werd, dan er heusch staat. Hoeveel mogelijkheden zijn er niet? Men kan eenstemmig zijn in het sluiten van een vrede, men kan echter ook eenstemmig zijn in het sluiten van wapenstilstand, of in het kiezen van een ander terrein, of in het invoeren van bepaalde pauzen in den strijd, of in het bepalen van den inzet der worsteling, of in het al of niet begeren der non-interventie, of inzake de kwestie van verbroed of versmald front, enz. enz. enz. Eerst als men weet waarover eenstemmigheid bereikt is, en inhoeverre een bepaalde strijd op één dan wel op meer dan één front gevoerd wordt, en inhoeverre naast bepaalde besprekingen ook nog andere loopende zijn en op beslissing wachten, eerst dan kan men weten, of de Geest der openheid en der waarheid en der klaarheid tot ons wedergekeerd is, ja dan neen.

Dit is zeker: er is altijd te onderscheiden tusschen menschen, die op tijd en ter bevoegdheid plaatse den vrede dienen, en anderen, die het te laat en op verkeerde plaatsen doen, na al of niet tegengewerkt te hebben, toen het op meewerken aankwam. Dat voorts een vergadering in vrede scheidt, zegt niets omtrent de officiële afhandeling der punten-in-geding. Dacht men soms, dat de vergaderingen van bepaalde commissies op een Poolschen Landdag geleken? Of dat men daar niet samen bidden kon, ook al maanden en maanden lang vóór die synode van onlangs? Wie heeft het recht, zakelijke geschillen als persoonlijke voor te stellen? Of om zonder bewijs van het tegendeel aan te nemen, dat broeders niet in den geest elkander zien bij den avondmaalsgang?

K. S.

Deputaten tot oefening van het verband met de Vrije Universiteit. (III, Slot.)

Hetgeen we in onze beide artikelen hebben opgemerkt, geeft ons aanleiding tot volgende „nabetrachting”:

a. In de eerste plaats stellen we vast, dat de tegen ons blad ingebrachte bedenking, als zou het op het onderhavige punt een onware voorstelling gegeven hebben, niet juist is. Wij wijzen op hetgeen we in het tweede artikel dienaangaande gezegd hebben.

b. In verband hiermede blijven wij het — zonder te willen napleiten — nog altijd jammer vinden, dat de kwestie der z.g. meeningsverschillen ter synode van 1930 op de bekende manier ter tafel is gebracht met algeheele negatie van het feit, dat zoowel van de zijde der curatoren van Kampen als van die der deputaten tot oefening van het verband met de theologische faculteit der Vrije Universiteit zonder eenig voorbehoud gunstig was gerapporteerd. Ware dit geruststellende feit als basis voor alle verdere officiële handelingen aanvaard, dan zou het debat ter synode allicht anders verlopen zijn, zou ook het inbrengen van beschuldigingen van de zijde van twee professoren der V.U. tegen anderen bemoeilijkt zijn, hetgeen m.i. slechts nuttig had kunnen werken, en was veel polemiek voorkomen; polemiek, waarvan sommigen niet zoozeer in den aanvang als wel „bij den voortgang” (toen er antwoord kwam) klaagden, dat ze over de hoofden der eenvoudigen heenging.

c. Inzake de vraag, wat al of niet valt onder de bevoegdheid der Verband-deputaten, is niet in elk opzicht een vaste, scherp omschreven gedragslijn op te merken. We hebben gezien, dat de deputaten bij herhaling (Groningen 1927, Arnhem 1930) hebben verzekerd, dat het toezicht op leer en leven der studenten niet hun taak is. Niettemin hebben ze toch — hetgeen ook formeel daartegen niet strijdt — meer dan eens over die aangelegenheid hun aandacht laten gaan, en ook te dezer zake officiële handelingen ondernomen, waarover dan ook officieel gerapporteerd is. Zoo hebben zij gecorrespondeerd met de faculteit, en daarover gerapporteerd aan de synode, inzake het optreden van een student in buiten-kerkelijken kring, welk optreden zij, — sprekende voor zichzelf — gewraakt hebben; ook hebben zij officiële correspondentie gevoerd inzake de opvoering van het toneelstuk „Saul en David”; en ook hebben zij de moeite genomen, een motie eener classis inzake voorlichting van studenten door een „H.V.”-predikant ter kennis van de faculteit te brengen, en een verzoek bij haar in te dienen met betrekking tot deelname aan conferenties op Zondag; bovendien hebben ze officieel ter sprake gebracht het besluit der

Leeuwarder synode inzake de Nederlandsche Christen-Studenten Vereeniging. Dit alles bewijst, dat de bevoegdheid der deputaten verder strekt dan tot de enkele controle op de in de theologische faculteit gegeven colleges. Het feit, dat de deputaten in 1930 rapporteerden, het stilzwijgen eener vorige synode min of meer als een goedkeuring van hun gedragslijn te hebben aangemerkt, wijst uit, dat de praktijk van vroegere deputaten ook voor onzen tijd met zijn tegenwoordige problemen min of meer de kracht heeft van gewoonterecht.

d. Volgens eigen mededeeling der deputaten (Groningen 1927, zie ons artikel II, bldz. 275, kolom 2) ligt er nog altijd een geschil tusschen de theologische faculteit en de Verband-deputaten. Dit geschil raakt art. 12 der bestaande regeling. Duidelijkheidshalve drukken wij het hier nog eenmaal af:

De Deputaten zijn bevoegd, om met betrekking tot het toezicht op de studenten der Theologische Faculteit, met betrekking tot de Series Lectorum, of met betrekking tot de opleiding tot den Dienst des Woords, in 't algemeen over alles wat zij noodig of wenschelijk achten, in overleg te treden met de Theologische Faculteit, of, indien de aard der zaak dit meebrengt, met de Directeuren of Curatoren der Vrije Universiteit.

Het geschil loopt over de woorden: „in 't algemeen over alles wat zij noodig of wenschelijk achten”. Volgens de faculteit zien deze woorden op hetgeen voorafgaat; de deputaten daarentegen zijn van oordeel, dat deze woorden op zichzelf staan, en dat ze bedoelen, hun bevoegdheid te geven „in 't algemeen over alles wat zij noodig of wenschelijk achten” in overleg te treden met de theologische faculteit. Van dit meeningsverschil hebben de deputaten de synode kennis gegeven, opdat deze, desverlangd, zich nader op dit punt zou kunnen uitspreken. Intusschen is dit niet geschied. Het wordt, geloof ik, tijd, dat deze zaak nog afzonderlijk onder de oogen worde gezien. Temeer, omdat de kwestie zelf meer en meer urgent wordt. Men heeft het in de pers herhaaldelijk kwalijk genomen, dat ook onder de predikanten er velen zijn, die nader studie maken van de filosofische constructies o.m. van Prof. Vollenhoven. Maar kan men het kwalijk nemen, als gereformeerde predikanten belangstelling toonen voor de opvattingen van een hoogleraar, die een vierde deel van den tijd, gesteld voor de opleiding tot den dienst des Woords, voor het oog van alle gereformeerde kerken mede in beslag neemt? Men heeft in dit verband gesproken van factie-vorming. Daargelaten nog het feit, dat Prof. Dr. K. Dijk bestuurslid is der vereeniging voor calvinistische wijsbegeerte, wijzen wij er op, dat in vroeger jaren b.v. door mannenvereenigingen bepaalde opvattingen van Dr. A. Kuyper in studie genomen zijn, en dat zelfs artikelen van hem door de mannenvereeniging „Voetius” te Rotterdam herdrukt zijn. Wie heeft toen daarin factie-vorming gezien? Zoover ik weet, niemand. In elk geval accentueert de bestaande toestand wel onze opmerking, dat uit een oogpunt van opleiding tot den dienst des Woords de filosofische colleges, gegeven aan de eerste-jaars-studenten in de theologie, alleszins de aandacht der Verband-deputaten verdienen. Zelfs indien men in opgemeld geschil tusschen faculteit en deputaten de interpretatie der faculteit zou volgen, zijn de deputaten ten volle bevoegd om inzake deze colleges in overleg te treden met de theologische faculteit of met de directeuren of curatoren der V.U. Ter afsnijding van misverstand voegen we hierna toe, dat naar onze meening de opvatting der deputaten tegenover die der faculteit juist te achten is.

e. Dat officiële bemoeienis ten aanzien van het onderwijs, gegeven aan de eerste-jaars-theologen, in de lijn der bevoegdheid van deputaten ligt, kan ook nog op andere gronden worden aannemelijk gemaakt. We noemen er drie:

1o. Blijkens de historie hebben de deputaten zich in eerste instantie af te vragen, wat noodig is voor de **opleiding**. (Zie de acta van Zwolle en art. 1 en 8 der Regeling.) In allerlei toonaard keert steevast de opmerking in de rapporten der deputaten terug, dat het gegeven onderwijs geschikt is voor de opleiding. De eenvoudige lezers (en ook wel hoorders) van zulk een rapport denken daarbij onwillekeurig aan de vakken, die den a.s. predikanten ter bestudeering opgedragen zijn. De kerken realiseren zich daarbij niet, dat dit toezicht slechts een gedeelte van deze vakken raakt. Toch hebben diezelfde kerken officieel, voor wat Kampen betreft, terecht gevoeld, dat het belang der opleiding een breder studieveld vordert, dan officieel binnen het kader, niet der V.U., doch der theologische faculteit van de V.U. getrokken is. Niet alleen hebben ze getoond, dit te beseffen, door zich te bemoeien met het onderwijs in de historia sacra, gelijk dit aan de V.U. indertijd gegeven werd in de litterarische faculteit (zie mijn tweede artikel), maar ook richten ze te Kampen haar praktijk dienovereenkomstig in. Het onderwijs in de „hebreuwsche archaeologie” valt te Amsterdam onder de litterarische faculteit. De a.s. predikanten leggen binnen deze faculteit als eerste-jaars-studenten een tentamen af in dit vak. Ergo, aan de V.U. staat dit onderwijs en ook deze tentamen-regeling officieel buiten het toezicht der Verband-deputaten. Te Kampen evenwel wordt de archaeologie gegeven gedurende drie jaar, te beginnen bij het eerste jaar; en natuurlijk valt heel deze leergang onder het toezicht der kerken. Evenzoo staat het met het onderwijs in de talen (grieks en latijn), alsmede met dat in de geschiedenis der wijsbegeerte, benevens dat in de logica en psychologie. In Amsterdam valt dit alles weer onder de litterarische faculteit, en dus buiten het kerkelijk toezicht; te Kampen evenwel valt het ook onder dit

toezicht. Zie overtuiging vakken na moet het ook de dep. 2o. De L wordt uitge deutch ex van de B („ordo ph niorum”) examineer and ere C colleges („ teekening van de lit verliezen mogelijk dat iemand laat ik zeg Amsterdam lessen. Zo onderlijk algemeene faculteit de de kerken onmisbaar, clopedie denke mar kerken wel nā zijn ein candidaats theologisch

3o. Dit Vrije Unive onderwijs buiten de universiteit voor me Leiden zoo raal-exame drie bulle faculteit, d faculteit (d Lugduno-B drie geteel gische verkrijgen de hulp v maar het i door docc (tentamen en het dij sterdam (v teit in d Leiden blij in handen

Ook te t afgenomen hulp van Hebreuws Het is we exam en volgende schiedt o gische fa thans geer f. Om a kerken, g beleefd hel gebracht Het komt 1o. Als n verschil, l deputaten 2o. Dat word; t verband v versiteit; i in; deput Vrije Univ

3o. In a een redac dat het worden a gisch stud moeten w te worden toezicht d zijn gesch Woords; i het onder die „onde faculte allen, die,

1) Ex lit Batava... Ornatisi Linguae et conditionib m. Aprilis studia The Datum I (w. g.) I (w. g.) I 2) e Israelitica e Facultate ciplinas do bavit, ut admittende (w. g.) V (w. g.) J

Wilt U onthouden, dat U bij het aanwerven van een nieuwe abonné over mooie boeken als premie kunt beschikken?